

Zmierzona UW
XIII/73/2004 ?

Uchwała Nr XIII/70/2004

Rady Gminy i Miasta w Izbicy Kujawskiej
z dnia 20 września 2004 roku

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Ochrony Środowiska.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z p.zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 62, poz. 627 z p.zm.).

Rada Gminy i Miasta uchwała co następuje:

§ 1

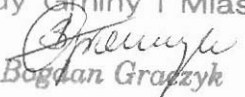
Przyjąć Gminny Program Ochrony Środowiska zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko Pomorskiego i wchodzi w życie 14 dni po ogłoszeniu.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy i Miasta

Bogdan Graczyk

Załącznik nr 1 do Uchwały XIII/70/04
Rady Gminy i Miasta w Izbicy Kujawskiej
z dnia 20.09.2004 roku w sprawie uchwalenia
Gminnego Programu Ochrony Środowiska.

BURMISTRZ GMINY IZBICA KUJAWSKA

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY *IZBICA KUJAWSKA*
na lata 2004 – 2011

WŁOCŁAWEK 2004

Spis treści

WŁOCŁAWEK 2004

I. WSTĘP

1. Podstawa prawna i cel opracowania
2. Zakres i metoda opracowania
3. Przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych z zakresu ochrony środowiska
4. Kompetencje samorządu gminnego w zakresie ochrony środowiska

II. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA GMINY IZBICA KUJAWSKA W ODNIESIENIU DO POLITYKI EKOLOGICZNEJ WOJEWÓDZTWA

III. CELE I PRIORYTETY EKOLOGICZNE

IV. RODZAJ I HARMONOGRAM PRZEDSIĘWZIĘĆ PROEKOLOGICZNYCH

- a. Ochrona zasobów przyrodniczych
- b. Ochrona powierzchni ziemi
- c. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych
- d. Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego
- e. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- f. Edukacja ekologiczna

V. ŚRODKI NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW

1. Mechanizmy prawno-ekonomiczne
 - a. Środki finansowe
 - b. Instrumenty społeczne

VI. SYSTEM MONITORINGU I OCENY REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH

VII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

VIII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

1. Wybrane akty prawne
2. Literatura

I. Wstęp

1. Podstawa prawna i cel opracowania

Podstawowym dokumentem prawnym jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z art. 17 tej ustawy, organy wykonawcze gmin, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zobowiązane są do sporządzenia gminnych programów ochrony środowiska. Programy te powinny określać w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów

Uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska stanowi podstawę działań organu wykonawczego gminy mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, w tym realizacji wybranych programów branżowych. Zgodnie z art. 14 wspomnianej wcześniej ustawy Programy ochrony środowiska, przyjmuje się na 4 lata z tym, że przewidziane w niej perspektywiczne działania obejmują kolejne 4 lata. Co dwa lata organ wykonawczy przedstawia radzie gminy informację z realizacji programu.

2. Zakres i metoda opracowania

Prace związane z opracowaniem programu objęły trzy etapy. Etap pierwszy to sprawy formalne i organizacyjne związane z przygotowaniem dokumentów i niezbędnych uzgodnień ze zleceńodawcą.

Na drugi etap złożyły się prace związane z zebraniem oraz przeglądem i analizą wybranych dokumentów i opracowań planistycznych oraz opracowań archiwalnych odnoszących się do obszaru gminy Izbica Kujawska oraz terenów otaczających.

Podstawę do oceny stanu środowiska gminy na dzień 31 grudnia 2003 r, stanowiły wszelkie dostępne materiały i opracowania znajdujące się w posiadaniu gminy a także innych instytucji takich jak Urząd Marszałkowski w Toruniu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy.

Ocena stanu środowiska składa się z części opisowej oraz części graficznej w postaci mapy o orientacyjnej skali 1: 75 000, zawierającej podstawowe uwarunkowania.

Trzeci etap prac obejmował definiowanie celów i priorytetów ekologicznych, a także rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych. Określone zostały również środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Projekt Programu, po zaakceptowaniu przez burmistrza, zostanie przedstawiony do zaopiniowania Zarządowi Powiatu Włocławskiego oraz udostępniony do wglądu wszystkim zainteresowanym. Po rozpatrzeniu wszystkich wniesionych uwag, wniosków i propozycji projekt Programu zostanie przedstawiony do uchwalenia Radzie Gminy Izbica Kujawska.

Projekt Programu nie zawiera problematyki gospodarowania odpadami, gdyż tematyka ta jest przedmiotem Planu gospodarki odpadami, który zgodnie z przepisami ustawy – Prawo ochrony środowiska, stanowi integralną część Programu ochrony środowiska.

3. Przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych z zakresu ochrony środowiska

Podstawowym dokumentem szczebla krajowego w zakresie ochrony środowiska jest „*Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010*” opracowana przez Radę Ministrów i przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 r. (Monitor Polski Nr 33, poz. 433). Dokument określa cele i zadania o charakterze systemowym ważnych dla stworzenia warunków do wykonywania ochrony środowiska. Jako podstawowy warunek skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa wymienia respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania. Określa zasady i sposoby ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowania zasobów przyrody. Wskazuje na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa, w tym przez znaczny wzrost lesistości, utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, ochronę terenów wodno-błotnych i poprawę stanu czystości wód powierzchniowych.

Polityka ekologiczna wskazuje na konieczność poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego, ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych i poważnymi awariami przemysłowymi, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz uporządkowanie gospodarowania odpadami.

Na szczeblu wojewódzkim podstawowym dokumentem, który wyznacza kierunki ochrony środowiska regionu jest *Strategia rozwoju województwa* przyjęta uchwałą nr 439/2000 z dnia 20 czerwca 2000 r przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jak wynika ze Strategii celem nadrzędnym rozwoju województwa jest poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad

zrównoważonego rozwoju. Wizja rozwoju, przedstawiona w Strategii, zakłada, w szczególności zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu, co umożliwi poprawę szeroko rozumianego poziomu życia ludności oraz zapewni bazę dla działalności gospodarczej w warunkach gospodarki wolnorynkowej i przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Dla zrealizowania przyjętych celów operacyjnych zdefiniowanych w Wizji oraz określonych przedsięwzięć konieczne jest podjęcie następujących działań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami ze źródeł stacjonarnych i komunikacyjnych,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- ochrona zasobów złóż kopalin i wód mineralnych przed nadmierną i nieracjonalną eksploatacją,
- zwiększanie lesistości do co najmniej 25% powierzchni województwa,
- kształtowanie systemu wielkoprzestrzennej ochrony przyrody i krajobrazu,
- ochrona obiektów i tworów przyrody oraz ochrona zagrożonych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona przed hałasem,
- prowadzenie przestrzennego monitoringu środowiska,
- prowadzenie edukacji ekologicznej.

Kolejnym dokumentem szczebla wojewódzkiego, odnoszącym się do środowiska jest *Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego*. Według tego dokumentu podstawowym celem polityki ekologicznej na obszarze województwa jest zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa. Osiągnięcie tego celu jest możliwa, między innymi, poprzez realizację celów cząstkowych, takich jak:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych, zwłaszcza jezior,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,

- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami,
 - zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej regionu, z ograniczeniem populacji obcych gatunków roślin i zwierząt,
- zwiększenie lesistości województwa,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- ochrona złóż kopalin przed nieracjonalną eksploatacją,
 - kształtowanie systemu obszarów chronionych i dostosowanie go do nowych uwarunkowań prawnych,
- przeciwdziałanie poważnym awariom.

Spośród dokumentów odnoszących się bezpośrednio do obszaru gminy najważniejsze jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Izbica Kujawska* przyjęte Uchwałą Nr 98/2000 Rady Gminy i Miasta Izbica Kujawska z dnia 16 października 2000 r.

Według tego dokumentu osiągnięcie celów związanych z utrzymaniem i wzbogaceniem zasobów przyrodniczych gminy oraz ich ochroną wymaga następujących działań:

- należy bezwzględnie respektować przepisy określające sposób gospodarowania w obrębie terenów wchodzących w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Modzerowskie
- wszystkie kompleksy łąkowo-bagienne uznać jako użytki ekologiczne i otoczyć je szczególną ochroną przed zmianą stosunków wodnych
- docelowo zalesić wszystkie grunty orne VI klasy nie wchodzące w skład terenów planowanych pod inwestycje
- na gruntach ornym klasy I-IVb wprowadzać kompleksy zieleni śródpolnej. Jest to zalecane zwłaszcza na terenach o spadkach powyżej 10 %
- dopuszcza się zabudowę rekreacyjną nad jeziorami pod warunkiem, że będzie ona realizowana na działkach o powierzchni min 1000 m² z jednoczesnym obowiązkiem wprowadzenia trwałej szaty roślinnej na 60% ich powierzchni
- upowszechnienie zasady wprowadzenia na działkach o funkcjach mieszkalno usługowych trwałej szaty roślinnej obejmującej min 50% ich powierzchni
- objęcie ochroną wszystkich oczek wodnych
- wzbogacać zespoły roślinności nadbrzeżnej jezior i zbiorników wodnych
- tworzyć warunki organizacyjne i zachęty do rozwoju rolnictwa ekologicznego

- poprawiać walory estetyczno krajobrazowe poprzez preferowanie właściwych rozwiązań architektoniczno przestrzennych, nawiązujących do otoczenia
- zapewnienie praktycznej ochrony parkom podworskim
- rozwiązać problem gospodarki wodno ściekowej na obszarach wiejskich
- dokonać rewitalizacji niektórych obszarów łąkowo bagiennych, zniszczonych w wyniku prac melioracyjnych
- podjąć działania mające na celu podniesienie wiedzy ekologicznej mieszkańców gminy

4. Kompetencje samorządu gminnego w zakresie ochrony środowiska

Kompetencje samorządu gminnego wynikają z ustawy z dnia 8 marca 1990 r.

o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. Nr 13 z 1996 r., poz. 74 z późniejszymi zmianami). Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania własne obejmują sprawy dotyczące:

- ładu przestrzennego, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- ochrony zdrowia,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,

W zakresie ochrony środowiska samorząd gminny posiada znaczące kompetencje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, powietrza atmosferycznego, gospodarki odpadami i ochrony przyrody. Są to przede wszystkim kompetencje o charakterze porządkowo-komunalnym częściowo z uprawnieniami kontrolnymi.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód jest to m.in. zapewnienie mieszkańcom wystarczającej ilości wody pitnej odpowiedniej jakości, zapewnienie systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych, zapobieganie degradacji i poprawa stanu wód powierzchniowych decydowanie o zawarciu ugody w sprawie zmian stosunków wodnych.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego są to zadania o charakterze zobowiązująco-reglamentacyjnym np. wydawanie decyzji emisyjnych, określanie obszarów o podwyższonych stężeniach zanieczyszczeń, ustanawianie ograniczeń co do czasu pracy lub

korzystania z urządzeń technicznych lub środków transportu stwarzających uciążliwość w zakresie hałasu i wibracji.

W zakresie gospodarki odpadami zadania te obejmują m.in. zapobieganie powstawaniu odpadów, zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy, zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych, wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do gromadzenia odpadów.

W zakresie ochrony przyrody władze gminy mają możliwość uzgadniania bądź tworzenia form ochrony przyrody. Rada Gminy może w drodze uchwały uznawać obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej. Organy gminy wydają zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów, mogą ustanowić park wiejski,

Władze gminy zobowiązane są do sprawowania kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

5. Ogólna charakterystyka gminy

• Położenie

Gmina Izbica Kujawska położona jest w południowej części powiatu włocławskiego w obrębie. Przecina ją historyczny trakt z Włocławka do Koła i dalej do Kalisza. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 13205 ha. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które łącznie zajmują 10 898 ha (82,5 %). Lasy i grunty leśne zajmują 447 ha co stanowi 3,4 % powierzchni gminy.

Gmina Izbica Kujawska sąsiaduje z gminami Topólka, Lubraniec i Boniewo oraz od południa z województwem wielkopolskim. Pod względem administracyjnym gmina dzieli się na miasto oraz obszar wiejski. Siedziba władz gminy znajduje się w mieście Izbica Kujawska, które pełni również funkcję głównego ośrodka obsługi administracyjnej, oświatowej i handlowej mieszkańców gminy.

- **Charakterystyka fizyczno geograficzna**

Według podziału Polski na regiony fizyczno geograficzne gmina Izbica Kujawska położona jest w obrębie Pojezierza Kujawskiego (Kondracki 1994). Jest to obszar o stosunkowo dobrze zachowanej postglacjalnej morfologii terenu. W jego obrębie występują cztery systemy jeziorne: Jeziora Długiego, Modzerowskiego, Komorowskiego, oraz jeziora Brdowskiego, połączonych siecią słabo wykształconych jezior. Rejon jezior Brdowskiego i Modzerowskiego stanowi obszar źródliskowy rzeki Noteci. Młodoglacjalna rzeźba charakteryzuje się licznymi pagórkami występującymi zwłaszcza w rejonie Izbicy (pagórki izbickie) oraz zagłębieniami głównie o charakterze powytopiskowym. Są one z reguły wypełnione wodą lub zabagnione.

Strukturę geologiczną wierzchnich warstw omawianego obszaru tworzą gliny zwałowe, piaski glacialne, torfy oraz piaski i mułki genetycznie związane z akumulacją rzeczna.

Gleby wykazują duże zróżnicowanie zarówno pod względem genetycznym jak i bonitacyjnym. Dominują gleby płowe wytworzone na glinach i piaskach gliniastych. Znaczący jest również udział gleb bielcowych i pochodzenia organogenicznego. Pod względem bonitacyjnym przeważają gleby klas I – IVb.

Trwałą szatę roślinną tworzą przede wszystkim lasy stanowiące jednak zaledwie około 3,4 % powierzchni gminy. Uzupełnienie stanowią zespoły parkowe, zadrzewienia śródpolne, przydrożne i przyzagrodowe oraz łąki.

Warunki klimatyczne na terenie gminy zbliżone są do tych jakie charakterystyczne są dla wschodniej części Kujaw. Średnia temperatura roku waha się w granicach 8°C. Dominującym kierunkiem wiatrów jest zachodni. Wiatry z tego sektora stanowią ponad 40% wszystkich kierunków.

II. Analiza stanu środowiska gminy Izbica Kujawska w odniesieniu do polityki ekologicznej województwa

Dokumentami polityki ekologicznej województwa są Strategia rozwoju województwa, Programu ochrony środowiska oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa Na poziomie powiatowym jest to Strategia rozwoju powiatu włocławskiego. W tych dokumentach wskazano na zagadnienia istotne z punktu widzenia ochrony środowiska. W odniesieniu do tych dokumentów stan środowiska gminy przedstawia się następująco:

W zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych, zwłaszcza Jeziora Modzełowskiego oraz zachowania jakości wód podziemnych i ich ochrony przed degradacją

Oprócz uwarunkowań naturalnych, czynników, zanieczyszczeń obszarowych związanych z gospodarką rolną, stan wód zarówno podziemnych jak i powierzchniowych determinowany jest stopniem rozwiązań gospodarki ściekowej. Analiza tego stanu w skali gminy pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- Na terenach wiejskich gminy Izbica Kujawska, około 90% ścieków sanitarnych nie jest objęta kanalizacją. Tylko 10% wywożonych jest na gminną oczyszczalnię ścieków. Należy przypuszczać, że pozostałe ścieki odprowadzane są do gruntu.
- Na terenie miasta Izbica Kujawska około 81% mieszkańców jest połączonych do sieci kanalizacyjnej. Poważnym zagrożeniem o charakterze potencjalnym i rzeczywistym jest tranzytowy ropociąg „Przyjaźń”. Ewentualna awaria może wiązać się z wypływem dużej ilości produktów ropopochodnych i w konsekwencji poważnym zanieczyszczeniem gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem ze źródeł stacjonarnych i komunikacyjnych

Analiza w tym zakresie wskazuje na wyraźną dominację zanieczyszczeń z energetycznego spalania paliw głównie węgla w mniejszym stopniu oleju i gazu.

W związku z tym można mówić, że produkcja ciepła zarówno komunalnego jak i technologicznego jest głównym źródłem emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz pyłów. Na terenie gminy nie zidentyfikowano źródeł o ponadnormatywnej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Pewnym problemem może być oddziaływanie emisją związaną z drobną działalnością gospodarczą prowadzoną w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. Zagrożeniem o potencjalnym charakterze jest gazociąg (500 mm) przebiegający przez gminę. Ewentualne rozszczelnienie skutkować będzie niekontrolowanym wydobywaniem się gazu, zanieczyszczeniem powietrza oraz ewentualnym pożarem.

W zakresie ochrony przed hałasem

Na terenie gminy nie występują źródła hałasu przemysłowego o ponadnormatywnym poziomie emitowanego dźwięku.

Zagrożenie hałasem komunikacyjnym dotyczy głównie pasów zabudowy mieszkaniowej przyległych do drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska-Koło oraz drogi wojewódzkiej nr 269 Szczerkowo – Izbica Kujawska – Chodecz – Chocień – Kowal.

W zakresie systemów gospodarowania odpadami

Nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” i odzysku surowców wtórnych. Zmieszane odpady komunalne unieszkodliwiane są na własnym składowisku odpadów w miejscowości Naczachowo. Brakuje zorganizowanego systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych od mieszkańców.

W zakresie zachowania i kształtowanie różnorodności biologicznej

Struktura użytkowania gruntów gminy Izbica Kujawska z punktu widzenia ochrony środowiska jest mało korzystna. Lasy i grunty leśne zajmują 3,4% (województwo 22,8 %), a użytki rolne 82,5% (województwo 64,4%). Dużą różnorodnością biologiczną odznacza się jedynie rejon Jeziora Modzerowskiego i Jeziora Długiego, czego dowodem jest wyznaczenie w tej części gminy obszaru chronionego krajobrazu. Można również wyodrębnić kompleks Jeziora Karaśnia.

W zakresie zwiększenia lesistości województwa

Lesistość gminy Izbica Kujawska wynosi zaledwie 3,4% i jest zdecydowanie niższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego (22,8%).

Niekorzystne jest również nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych. Lasy koncentrują się w rejonie Jeziora Modzerowskiego, pozostała część gminy jest praktycznie bezleśna. Znaczną część terenów rolnych stanowią gleby zaliczane do niskich kompleksów bonitacyjnych obejmujących klasy V-VI. Są to tereny potencjalnie przeznaczone do zalesienia.

W zakresie ochrony gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb

Cennym zasobem przyrodniczym, gminy Izbica Kujawska, zwłaszcza w części środkowo zachodniej i fragmentarycznie wschodniej, są gleby. Należą one do chronionych klas bonitacyjnych I-IV. Bezleśny charakter przeważającej części gminy stwarza zagrożenie erozyjne gleb. W największym stopniu zagrożone są gleby w strefie pagórków morenowych w rejonie Izbicy. Występuje tu zagrożenie przede wszystkim erozją wąwozową oraz wodną powierzchniową, ponieważ spadki terenu przekraczają lokalnie 10%. Pozostałe tereny o mniejszych spadkach zagrożone są erozją wietrzną. Najskuteczniejszą formą ochrony przed rozwojem erozji gleb jest właściwa gospodarka zadrzewieniowa i zalesienia.

W zakresie ochrony złóż kopalin przed nieracjonalną gospodarką

Na terenie gminy Izbica Kujawska występują złoża kopalin, a w szczególności kruszyw naturalnych, zlokalizowane w rejonie wsi Pasieka, Augustynowo, Chociszewo i Kalin. Powierzchniowa eksploatacja kopalin, związana jest z powstawaniem rozległych wyrobisk co oczywiście obniża walory krajobrazowe a szczególnie obszarów chronionych. Szczególne zagrożenie dla środowiska powodują wszelkie „dzikie” formy eksploatacji kopalin. Na terenie gminy wstępują również udokumentowane zasoby węgla brunatnego i soli kamiennej. Jednak eksploatacja tych surowców jest raczej mało prawdopodobna.

W zakresie kształtowania systemu obszarów chronionych i dostosowanie go do nowych warunków prawnych

Bardzo ważne jest położenie gminy w sieci obszarów chronionych i w systemie powiązań ekologicznych. Doliny rzeki Noteci., która pełni funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym. Jednak obszar prawnie chroniony stanowi jedynie Obszar chronionego krajobrazu Jezioro Modzerowskie. Pozostała część gminy leży poza systemem obszarów chronionych. Duże znaczenie dla systemu przyrodniczego gminy posiadają obszary węzłów hydrologicznych które tworzą:

- zespół łąkowo bagienny Jeziora Karaśnia
- zespół łąkowo bagienny Jeziora Chotelskiego
- kompleks bagienny Pasieka

- kompleks bagienny Jeziora Długie
- kompleks bagienny Kazimierowo
- Kompleks bagienny Ciepliny

Wobec braku dużych powierzchni leśnych istotne znaczenie posiada ochrona parków podworskich. Mimo często znacznych zniszczeń i przekształceń są one ważnym elementem przyrodniczym i krajobrazowym. Na obszarze gminy znajdują się następujące parki podworskie:

- Długie
- Izbica Kujawska
- Mchówek
- Szczkowo
- Wietrzychowice

III. Cele i priorytety ekologiczne

Podstawowymi dokumentami, którym podporządkowane są cele polityki ekologicznej gminy Izbica Kujawska są przede wszystkim: „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”, „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego”, „Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego” i Strategia Rozwoju powiatu włocławskiego

Cele ekologiczne stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie celów w zakresie ochrony środowiska i rozwoju infrastruktury służącej ochronie środowiska sformułowanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Izbica Kujawska.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze gminy Izbica Kujawska do 2011 r. *przyjęto poprawę stanu środowiska przyrodniczego gminy w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej i możliwości rozwoju gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.*

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji celów cząstkowych. Ocena aktualnego stanu środowiska na obszarze gminy i identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że celami tymi są:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- poprawa walorów krajobrazowych obszarów wiejskich,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami,
- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie lesistości gminy,
- ochrona złóż kopalin przed nieracjonalną eksploatacją
- stałe monitorowanie gazociągu i ropociągu

Ocena stanu środowiska na obszarze gminy, analiza wytycznych z dokumentów krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz analiza wytycznych ze Strategii rozwoju gminy

Izbica Kujawska upoważniają do stwierdzenia, że większość zagrożeń środowiska oraz jego poszczególnych komponentów jest możliwa do zminimalizowania, a nawet eliminacji pod warunkiem konsekwentnej realizacji Programu ochrony środowiska.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że podstawowymi priorytetami ekologicznymi na obszarze gminy Izbica Kujawska są:

- całkowite uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnych,
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń obszarowych,
- retencja wód,
- eliminacja źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- eliminacja źródeł hałasu komunikacyjnego,
- wzbogacanie walorów estetycznych krajobrazu rolniczego terenów wiejskich,
- ochrona korytarza ekologicznego doliny Noteci,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa gminy.

IV. Rodzaj i harmonogram przedsięwzięć proekologicznych

Działania programowe w zakresie ochrony środowiska na obszarze gminy wynikają z jednej strony z niezadowalającego stanu środowiska, w tym poszczególnych jego komponentów, z drugiej zaś strony z dynamicznego i często żywiołowego, rozwoju procesów urbanizacyjnych, w tym zwłaszcza rozwoju turystyki i budownictwa mieszkaniowego. Procesy te powodują nieustanne powstawanie nowych zagrożeń, które powinny być minimalizowane już na etapie planowanego rozwoju. Bardzo istotne jest także podjęcie działań zmierzających do zapewnienia trwałej ochrony terenów i obiektów o najwyższych na terenie gminy zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych, w tym zwłaszcza rejonu Jeziora Modzerowskiego.

Poniżej przedstawiono kierunki ochrony środowiska do 2011 r i ewentualnie do 2020 r. oraz wykaz kierunkowych działań proekologicznych w tym zakresie do 2011 r. Obejmują one następujące bloki zagadnień tematycznych:

- ochrona zasobów przyrodniczych,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego,
- ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- edukacja ekologiczna.

a. Ochrona zasobów przyrodniczych

Do najbardziej istotnych problemów i zagrożeń w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych na terenie gminy Izbica Kujawska należy zaliczyć:

- nasilający się rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz wzrost natężenia ruchu turystycznego, rekreacji i wypoczynku świątecznego zagrażający najcenniejszym przyrodniczo terenom i wrażliwym ekosystemom, w szczególności obszarom leśnym i terenom położonym nad Jeziorem Modzerowskim,
- zagrożenie dla walorów krajobrazowych, w szczególności na obszarze chronionego krajobrazu poprzez intensywny i miejscami nie uporządkowany rozwój budownictwa związanego z funkcją turystyczną
- wzrost antropopresji powodujący stopniowy zanik cech naturalnych ekosystemów przyrodniczych.

Głównym celem ochrony zasobów przyrodniczych na terenie gminy jest zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przewracanie do stanu właściwego jej składników, w szczególności ekosystemów zachowanych w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego. Ochrona najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów i siedlisk powinna być realizowana poprzez obejmowanie ich ochroną prawną m.in. jako pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Trzon systemu ochrony przyrody na terenie gminy stanowić będzie obszar chronionego krajobrazu Jezioro Modzerowskie.

W zakresie ochrony zasobów przyrodniczych określa się następujące kierunki ochrony do 2011 r i dalej do 2020 r.:

- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej w celu szczegółowego rozpoznania i udokumentowania zasobów przyrodniczych gminy,
- poprawą różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarze całej gminy,
- kształtowanie systemu obszarów chronionych w celu poprawy funkcjonowania systemu powiązań ekologicznych,
- uznawanie kolejnych pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej,
- zwiększenie lesistości gminy o co najmniej 300 ha,
- rewitalizacja parków podworskich,
- wprowadzanie zadrzewień i rozwój terenów zielonych.

Do roku 2011 przewiduje się realizację następujących kierunków działań proekologicznych w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Źródła finansowania	Jednostki realizujące i współdziałające
Działania o charakterze inwestycyjnym			
Opracowanie dokumentacji i utworzenie kolejnych pomników przyrody i użytków ekologicznych	Wspieranie, stanowienie	Fundusze ochrony środowiska	Wojewódzki Konserwator Przyrody, Rada Gminy
Ochrona walorów obszaru chronionego krajobrazu Jezioro Modzerowskie	wspieranie, opiniowanie	Budżet państwa, fundusze ochrony środowiska	Wojewódzki Konserwator Przyrody, Burmistrz Gminy
Kształtowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich	zadanie własne, współpraca	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska	Burmistrz Gminy, Wojewódzki Konserwator Przyrody

Zalesianie gruntów rolnych o niskich klasach bonitacyjnych	wspieranie	Fundusze pomocowe, Fundusz Leśny, środki własne właścicieli gruntów	Właściciele gruntów, Nadleśnictwa
Wprowadzanie i uzupełnianie zasobów zieleni na obszarach wiejskich	Zadanie własne, współpraca	Fundusze ochrony środowiska	Właściciele gruntów, Burmistrz Gminy
Rewaloryzacja parków podworskich	Współpraca, wspieranie	Budżet państwa, fundusze ochrony środowiska, środki własne właścicieli	Właściciele gruntów, Wojewódzki Konserwator Zabytków
Działania pozainwestycyjne			
Uznanie na pomniki przyrody wszystkich tworów przyrody zasługujących na objęcie tego typu ochroną	zadanie własne, współpraca		Rada Gminy, Wojewódzki Konserwator Przyrody
Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w tym poprzez właściwe planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	zadanie własne	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska	Burmistrz Gminy
Popularyzowanie idei ochrony przyrody w społeczeństwie	zadanie własne	Fundusze ochrony środowiska	Burmistrz Gminy
Prowadzenie rejestru pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajozorczych i stanowisk dokumentacyjnych	współpraca		Starosta

Zalesienia

Na terenie gminy Izbica Kujawska lasy zajmują powierzchnię 436 ha, co stanowi 3,4% powierzchni ogólnej gminy. Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Koncentrują się one głównie w rejonie Jeziora Modzerowskiego w południowej części gminy. Lasy w gminie Izbica Kujawska spełniają, oprócz podstawowych funkcji gospodarczych, także funkcje ochronne jako m.in. lasy glebochronne i wodochronne. Z uwagi na położenie gminy w strefie wododziałowej Wisły i Odry, ochrona istniejących lasów ma ogromne znaczenie

Podstawowym elementem decydującym o możliwości powiększenia zasobów leśnych jest powierzchnia gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej. Grunty klas V i VI stanowią ponad 30% powierzchni gminy

Określenie powierzchni zalesień w dłuższym przedziale czasu nie jest sprawą łatwą, bowiem trudno przewidzieć podaż gruntów, jak i przyszłe preferencje, ponieważ wchodzimy w okres dalszych dużych przemian systemowych. Rozmiar ten ustalono biorąc pod uwagę obecny trend podyktowany tym, iż na gruntach rolnych niskich klas bonitacyjnych produkcja rolna jest absolutnie nieopłacalna, a za jej zalesienie można uzyskać ekwiwalent pieniężny. Ekwiwalent ten może zapewnić przetrwanie wielu niskotowarowym gospodarstwom rolnym. Należy jednak przyjąć, że w okresie do 2010 roku lesistość gminy powinna wzrosnąć o około 300 ha w następnym dziesięcioleciu o kolejne 300 ha.

Przy wykonywaniu zalesień należy zwrócić szczególną uwagę na dostosowanie składu gatunkowego do możliwości produkcyjnych siedlisk i wprowadzanie gatunków biocenotycznych. Będzie to miało na celu zwiększenie bioróżnorodności i naturalnej odporności przyszłych drzewostanów.

Ważnym elementem działań w zakresie gospodarki leśnej i zadrzewień jest edukacja społeczeństwa. Bez wsparcia miejscowej społeczności nie uporamy się np. z nagminnym zaśmiecaniem lasów i terenów zadrzewionych, dziką wycinką drzew oraz zbyt częstymi pożarami lasów.

Zadrzewienia

Ponieważ nie wszędzie jest uzasadnione zalesianie gruntów, należy w miejscach nieprzydatnych do zalesień zakładać i uzupełniać zadrzewienia. Spełniają one wielorakie funkcje, urozmaicają krajobraz i wprowadzają elementy bioróżnorodności na nasze pola. Ekosystem bez zadrzewień jest pozbawiony prawie zupełnie polnej fauny i jest mało stabilny. Na początku programowych działań dobrze byłoby uzupełnić powycinane w ostatnim okresie zadrzewienia, a przede wszystkim zadrzewienia przydrożne. Na obszarze gminy Izbica Kujawska powierzchnia terenów zadrzewionych i zakrzewionych wynosi ok. 250 ha. W okresie do 2011 roku i dalszej perspektywie do 2020 r należy przewidzieć wzrost powierzchni zadrzewionych i zakrzewionych o dalsze 200 ha.

b. Ochrona powierzchni ziemi

Na obszarze gminy Izbica Kujawska występują liczne złoża surowców naturalnych. Do najważniejszych należą perspektywiczne złoża węgla brunatnego zlokalizowane w rejonie wsi Grochowiska oraz złoża soli kamiennej występujące na linii Izbica – Kłodawa – Łęczycza. Bogate są zasoby kruszywa naturalnego szacowane na około 1020 tys m³.

Największe szkody w środowisku przyrodniczym powoduje „dzika” eksploatacja, która odbywa się w miejscach przypadkowych, bez rozpoznania wielkości i zasięgu złoża. Wydobywanie w takich miejscach, bez odpowiedniego sprzętu powoduje często naruszenia stabilności skarp, czy zniszczenie cennych form geomorfologicznych oraz powoduje powstawanie „ran” w krajobrazie. Wyrobiska te najczęściej stają się z czasem miejscami wysypywania śmieci i odpadów. Na obszarze gminy Izbica Kujawska znajduje się około 60 takich miejsc eksploatacji.

Najważniejszym kierunkiem działań w zakresie ochrony zasobów kopalin jest ich racjonalne pozyskiwanie zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego oraz wydanymi koncesjami. Nie mniej ważne są też działania ukierunkowane na rekultywację

terenów zdegradowanych w wyniku prac wydobywczych. Sposób rekultywacji i zagospodarowania terenu po zakończeniu eksploatacji określa starosta. Na terenie gminy Izbica Kujawska nie występują większe tereny zdegradowane w wyniku eksploatacji kopalni.

Podstawowe kierunki działań Programu w zakresie ochrony zasobów kopalni do roku 2011 i dalej do 2020:

- racjonalne pozyskiwanie kopalni ze złóż na terenie gminy,
- maksymalne ograniczanie przekształceń powierzchni ziemi w wyniku eksploatacji kopalni,
- zapewnienie rekultywacji terenu po zakończeniu eksploatacji złoża,
- likwidacja i rekultywacja wszystkich „dzikich” miejsc eksploatacji kopalni,
- opracowanie gminnej mapy zasobów kopalni (w tym terenów perspektywicznych).

Kierunki działań w zakresie ochrony i rekultywacji gleb na lata 2004 – 2011 i 2012 - 2020 :

- ochrona gruntów o dużych walorach ekologicznych i produkcyjnych – ograniczenie przeznaczania tych gruntów na cele nierolnicze i nieleśne,
- przeciwdziałanie erozji wodnej i wietrznej, poprzez zadrzewienia gruntów na stokach o dużym nachyleniu (powyżej 10°), prowadzenie specjalnego sposobu uprawy roli, stosowanie płodozmianów przeciwerozyjnych, zakładanie i pielęgnowanie śródpolnych pasów zadrzewień i zakrzewień, stałe utrzymywanie gleby pod okrywą roślinną (rośliny wieloletnie).
- upowszechnianie i pomnażanie wiedzy z zakresu ochrony zasobowo-jakościowej ziemi rolniczej i leśnej oraz wdrażanie do praktyki rozwiązań przyrodniczo i gospodarczo uzasadnionych,
- odtwarzanie gleb metodami biologicznymi (zadrzewianie, zadarnianie, wprowadzanie roślinności pionierskiej),
- odtworzenie gleb metodami technicznymi (zwałowanie, izolacja, przemywanie, napiaszczanie),
- przeciwdziałanie chemicznej degradacji gleb, w tym szczególnie zanieczyszczeniu,
- przeciwdziałanie zawodnieniu oraz przesuszeniu gleb – stosowanie zabiegów melioracyjnych w celu polepszenia stosunków fizyczno-wodnych gleb uprawnych,
- ukształtowanie rzeźby terenów zdewastowanych w układzie gruntów najkorzystniejszych dla przyszłego zagospodarowania (wyrównanie powierzchni, ukształtowanie zboczy i skarp, tworzenie tarasów itp.),
- neutralizacja gruntów toksycznych i użyźnianie gruntów jałowych.

c. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Analiza punktowych źródeł ścieków zlokalizowanych na terenie gminy Izbica Kujawska pod kątem ich oddziaływania na zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz stopień rozwiązania gospodarki ściekowej pozwala na wskazanie problemów i obszarów wymagających działań programowych.

Celem ekologicznym do roku 2011 i dalej do 2020 będzie: uporządkowanie gospodarki ściekami sanitarnymi przede wszystkim w zlewni wszystkich jezior. Realizacja programu oczyszczania ścieków może być wspierana finansowo środkami unijnymi Funduszu Spójności, którego uruchomienie przewiduje się w latach 2004-2006 oraz funduszy strukturalnych. W związku z powyższym należy:

- podjąć budowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni w zlewniach wszystkich jezior a zwłaszcza jeziora Modzerowskiego.,
- równolegle (w zależności od potrzeb) rozbudowywać istniejącą sieć kanalizacyjną oczyszczalnię w mieście Izbica Kujawska
- w zakresie rozwijania sieci kanalizacyjnych wskazane jest podejmowanie decyzji na podstawie wyniku ekonomicznej opłacalności inwestycji. Zwłaszcza tam, gdzie dominuje luźna zabudowa, a liczba ludności nie będzie wzrastać. Może się okazać, że bardziej racjonalne jest wspieranie rozwiązań w zakresie przydomowych oczyszczalni lub pozostawienie gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych i ich wywóz do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Izbicy Kujawskiej

Oddzielnym problemem jest dostosowanie efektywności technologicznej istniejących oczyszczalni do obowiązujących wymagań.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. Nr 212, poz.1799) wprowadziło dla mniejszych oczyszczalni łagodniejsze warunki odprowadzania ścieków niż dotychczas. Przede wszystkim nie ma obowiązku usuwania związków fosforu i azotu w rozmiarach większych niż te, które towarzyszą redukcji związków węgla wyrażonych BZT₅ i ChZT. Wydaje się, że wymagania te powinny być spełnione

Teren gminy to także rolnicza przestrzeń produkcyjna. Dlatego też realizując podstawowe kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych szczególnie pod kątem ograniczania związków azotowych w środowisku wodnym należy zwrócić uwagę na

zanieczyszczenia punktowe pochodzące z rolnictwa. Zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu począwszy od roku 2008 będą wymagane we wszystkich gospodarstwach rolnych szczelne płyty do gromadzenia obornika oraz zbiorniki na gnojowicę. Muszą one zapewnić 4 miesięczny okres przechowania nawozów naturalnych. Jako priorytetowe należy uznać inwestycje w gospodarstwach rolnych o dużych obsadach inwentarza żywego np. powyżej 50 DJP, położonych w obszarach wrażliwych. Obszary takie zgodnie z Prawem wodnym powinny być wyznaczone do końca 2004 r. przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Istotnym źródłem zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych są zanieczyszczenia obszarowe z terenów intensywnego rolnictwa obejmującego gleby wyższych klas bonitacyjnych. W wyniku zachodzących przemian w rolnictwie, prowadzących do wzrostu intensywności i koncentracji produkcji rolnej może nastąpić wzrost zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolniczych. Spowodować to może przyspieszenie eutrofizacji już aktualnie przeżyźnionych wód powierzchniowych.

Działaniem redukującym wpływ rolnictwa na jakość zasobów wodnych jest jego ekologizacja m.in. przez realizację programów rolno-środowiskowych. Bardzo ważnym kierunkiem działań będzie tworzenie biologicznych stref ochronnych wzdłuż linii brzegowych cieków, a w szczególności rzeki Noteci i rzeki Niwki. Pożądanym elementem ochrony wód może być budowa nowych i odtwarzanie dawnych śródpolnych oczek wodnych, które działac będą jako sorbent biogenów spływających z pól uprawnych. Powyższe działania pozwolą na uzyskanie poprawy struktury przyrodniczej przestrzeni rolniczej oraz ograniczą spływ zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolniczych.

Do roku 2011 przewiduje się realizację następujących kierunków działań proekologicznych w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Źródła finansowania	Jednostki realizujące i współdziałające
Działania o charakterze inwestycyjnym			
Przeprowadzenie analizy rozbudowy systemów oczyszczania ścieków na terenie gminy Preferowanie rozwiązań kwalifikujących się do krajowego oczyszczania ścieków komunalnych.	Zadanie własne	Środki własne gminy, dotacje z PFOSiGW, Fundusz Spójności i Fundusze Strukturalne	Starostwo
Rozbudowa systemów kanalizacyjnych lokalnych – oczyszczalnie przyzagrodowe	Zadanie własne	Środki własne gminy, właścicieli zagród, funduszy ochrony środowiska	

Ograniczanie związków azotowych ze źródeł rolniczych	Wspieranie	Budżet inwestorów powiatu, gmin, wspierany funduszami ochrony środowiska	WIOŚ i Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
Działania bezinwestycyjne			
Prowadzenie bieżącej kontroli odprowadzania ścieków sanitarnych z zabudowy zagrodowej i posesji indywidualnych	Zadanie własne	-	
Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	Wspieranie	Środki pomocowe, środki własne rolników, fundusze ochrony środowiska	RCDRRiOW Zarzeczewo

d. Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego

Przeprowadzona roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za 2002 rok wykazała, że teren powiatu włocławskiego sklasyfikowany został do klasy B. Również ocena jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy Izbica Kujawska jest zbliżona. Stan ten wynika głównie z oddziaływania kompleksu energetycznego w rejonie Konina. Uprawione jest zatem twierdzenie, że emisje pyłów i gazów generowane z terenu gminy nie mają istotnego wpływu na ogólny stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Nie ma zatem istotnych przesłanek do podejmowania szczególnych działań w tym zakresie.

W odniesieniu do tzw. „niskiej emisji” energetycznej szczególnie na obszarach o skoncentrowanej zabudowie mieszkaniowej i słabym przewietrzaniu samorząd gminny powinien:

- propagować i wspierać stosowanie paliw ekologicznych : lekkiego oleju opałowego, gazu, biomasy itp.,
- reagować i przeciwdziałać w ramach ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie spalaniu odpadów zabronionych prawem w paleniskach domowych.

W zakresie rozwiązań systemowych rola samorządu w zakresie ograniczania uciążliwości związanych z zadymianiem okolicy emisją złąwoną, a także oddziaływaniami akustycznymi o zasięgu lokalnym sprowadzać się powinna do przestrzegania ładu przestrzennego. Dopuszczenie tzw. „nieuciążliwej działalności rzemieślniczej” w obszarach zabudowy o okresowym i stałym przebywaniu ludzi tworzy szereg konfliktów, których późniejsze rozstrzygnięcie w trybie postępowania administracyjnego jest bardzo trudne. Najczęściej są to: drobne warsztaty naprawcze, lakiernie, blacharnie, bazy sprzętowe i transportowe, hurtownie materiałów budowlanych i stalowych, ubojnie, masarnie, mieszalnie pasz, zakłady kamieniarskie, a nawet krawieckie i itp., które swoim zakresem działalności nie

mieszczą się w prawnym pojęciu przedsięwzięcia mogącego pogorszyć stan środowiska. Nie wymagają sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko w trybie obligatoryjnym i fakultatywnym. Jednak w czasie funkcjonowania są przedmiotem skarg.

W pracach planistycznych i przy lokalizacji podmiotów należy wyraźnie separować obszary o funkcjach gospodarczych od terenów zabudowy siedliskowej.

Zagrożenie hałasem na terenie gminy Izbica Kujawska dotyczy przede wszystkim pasów terenów zabudowy mieszkaniowej przylegających do odcinków drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica – Koło oraz drogi wojewódzkiej nr 269 Izbica Kujawska - Kowal.

Na poziomie gminnym dla ochrony przed hałasem nowoprojektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej i innych terenów chronionych niezbędne jest wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego niezbędnych zapisów ograniczających zagrożenie akustyczne (np. ustalanie odpowiednio odległej nieprzekraczalnej linii zabudowy od dróg i innych źródeł emisji hałasu).

Ograniczeniu w rozprzestrzenianiu hałasu sprzyjać będzie wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej (biologiczne ekrany akustyczne) wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz wzdłuż granic terenów i obiektów chronionych przed hałasem.

e. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627) jest podstawowym aktem prawnym normującym zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z treścią zapisów ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - na obniżeniu wartości tych pól przynajmniej do wartości dopuszczalnych.

Zapis ten można uznać za podstawowy cel ekologiczny na terenie gminy zarówno w perspektywie roku 2011 jak i dalej do 2020. Tym bardziej, że z danych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wynika, iż pomiary natężeń pól elektromagnetycznych prowadzone na terenie powiatu nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych dla środowiska.

Przedsięwzięcia związane z wytwarzaniem pól elektromagnetycznych są zaliczane do inwestycji celu publicznego. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Gminy, Izbica Kujawska ustala na swoim terenie lokalizację tego typu przedsięwzięć. Istotnym instrumentem prawnym mającym wpływ na kształtowanie zakresu i skali oddziaływania źródeł promieniowania elektromagnetycznego na środowisko jest procedura lokalizacji inwestycji. W przypadku instalacji zaliczanych do znacząco oddziaływujących na środowisko obowiązuje postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko. Postępowaniem w sprawie ocen oddziaływania na środowisko muszą być objęte:

- stacje elektroenergetyczne lub linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

Raporty oddziaływania na środowisko wymagane w takim postępowaniu powinny zawierać informacje na temat zasięgu przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych przez ww. źródła. Pozwoli to na precyzyjniejsze ustalenie lokalizacji tego typu instalacji.

W związku z powyższym do roku 2011 przewiduje się realizację następujących kierunków działań proekologicznych w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi:

Kierunki działań	Rola gminy	Źródła finansowania	Jednostki realizujące i współdziałające
------------------	------------	---------------------	---

Działania pozainwestycyjne			
Ustalanie lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego w oparciu o pełną wiedzę na temat zasięgu oddziaływania pól elektromagnetycznych. Wykorzystanie informacji na etapie postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko.	zadania własne	-	Wojewoda, Starosta
Uwzględnianie w pracach planistycznych informacji na temat terenów o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych z podziałem na obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i tereny dostępne dla ludności	zadanie własne	-	Wojewoda, Starosta

f. Edukacja ekologiczna

Do najbardziej istotnych problemów w zakresie poziomu edukacji ekologicznej społeczeństwa gminy Izbica Kujawska można zaliczyć:

- niewystarczający udział społeczeństwa w realizowaniu działań proekologicznych,
- brak nawyków kultury ekologicznej w społeczeństwie,,
- niewystarczający udział problematyki ekologicznej w programach edukacyjnych,
- niewystarczający udział treści ekologicznych w środkach masowego przekazu,
- zbyt mały dostęp do informacji o środowisku.

Głównymi celami edukacji ekologicznej na terenie gminy są:

- kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowań społeczeństwa gminy wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekonomicznymi,
- kształtowanie w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży, poczucia odpowiedzialności za stan i potrzebę ochrony środowiska,
- umożliwienie każdemu mieszkańcowi gminy zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy jakości środowiska,
- tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństwa, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

W zakresie edukacji ekologicznej określa się następujące kierunki działań do roku 2010 i dalej do 2020 r.:

- uznanie, iż edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji polityki ochrony środowiska w gminie,
- wprowadzenie elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego przy respektowaniu i wykorzystaniu wartości kulturowych, etycznych i religijnych,
- zapewnienie dostępu społeczeństwu gminy do pełnej informacji o stanie środowiska przyrodniczego i podjętych formach edukacji ekologicznej,
- uznanie, iż edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

Do roku 2011 przewiduje się realizację następujących kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Źródła finansowania	Jednostki realizujące lub współdziałające
Działania o charakterze inwestycyjnym			
Opracowanie i wdrażanie gminnego programu edukacji ekologicznej	zadanie własne	Fundusze ochrony środowiska, budżet gminy	Kuratorium, szkoły, Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku
Rozwój ścieżek edukacyjno-przyrodniczych	wspieranie	Fundusze ochrony środowiska, budżet gminy i nadleśnictw	Nadleśnictwa, szkoły, Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku
Prowadzenie proekologicznej działalności wydawniczej	wspieranie	Fundusze ochrony środowiska, budżet gminy i nadleśnictw	Nadleśnictwa, Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku, Zarząd Powiatu Włocławskiego
Doposażenie szkół w materiały dydaktyczne i informacyjne dotyczące ochrony środowiska	zadanie własne	Kuratorium, fundusze ochrony środowiska, budżet gminy	Szkoły, władze gminy, Zarząd Powiatu
Działania pozainwestycyjne			
Bieżąca informacja na stronie internetowej gminy o stanie środowiska i prowadzonych działaniach w tym zakresie	zadanie własne	-	Burmistrz
Organizacja gminnego konkursu wiedzy ekologicznej	zadanie własne	Kuratorium, fundusze ochrony środowiska	Burmistrz
Wprowadzenie do zajęć szkolnych tematyki ekologicznej	współpraca	Kuratorium, fundusze ochrony środowiska	Kuratorium, szkoły
Prowadzenie zajęć dydaktycznych z zakresu edukacji leśnej	współpraca	Fundusze ochrony środowiska, kuratorium	Nadleśnictwa, szkoły
Prowadzenie szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej i wiedzy o środowisku	współpraca	Fundusze ochrony środowiska	Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku, Zarząd Powiatu Włocławskiego
Kreowanie aktywnych form edukacji ekologicznej	współpraca	Fundusze ochrony środowiska, kuratorium, środki własne	Burmistrz, szkoły, organizacje pozarządowe

Organizacja akcji edukacyjnych (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata)	zadanie własne	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska	Władze gminy, szkoły, kuratorium
Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	współpraca	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska	Zarząd Powiatu Włocławskiego, Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
Szkolenie rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki	współpraca	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska	j.w

V. Środki niezbędne do osiągnięcia celów

Realizacja założonych celów w Programie ochrony środowiska gminy Izbica Kujawska jest możliwa poprzez:

- pozyskiwanie środków finansowych na realizację inwestycji służących ochronie środowiska,
- optymalne wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju,
- przestrzeganiu założonych zasad zarządzania środowiskiem,
- otrzymanie przyzwolenia społecznego na wdrażanie programu ochrony środowiska.

1. Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Instrumenty służące realizacji programu ochrony środowiska gminy wynikają z obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaw: Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody, o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, o ochronie gruntów rolnych i leśnych, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Prawo budowlane i wielu innych.

Do instrumentów prawnych należą:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii,
- pozwolenia na gospodarcze korzystanie ze środowiska, w tym pozwolenia wodno-prawne i decyzje o emisji dopuszczalnej,
- zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów,
- pozwolenia wodno-prawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska,
- pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych,
- pozwolenia dotyczące obiektów zaliczonych do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska,
- gminny program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami,
- postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- strategia rozwoju gminy,
- uchwała w sprawie budżetu gminy,

- decyzje administracyjne,
- monitoring stanu środowiska.

Podstawowe kompetencje kontrolne w zakresie przestrzegania wymogów ochrony środowiska należą do wojewody. Warto zauważyć, że w wielu istotnych sprawach kompetencje kontrolne posiadają władze powiatu. Starosta jest podstawowym organem, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w zakresie wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu, w tym w zakresie gospodarki wodnej, rybactwa śródlądowego, gospodarki leśnej, prawa łowieckiego, postępowania z odpadami, ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody, prawa geologicznego, ochrony zwierząt oraz gospodarki gruntami rolnymi i leśnymi. Samorząd gminny posiada także znaczące kompetencje w zakresie ochrony środowiska, w tym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, powietrza atmosferycznego, gospodarki odpadami i ochrony przyrody. Są to przede wszystkim kompetencje o charakterze porządkowo-komunalnym częściowo z uprawnieniami kontrolnymi.

a. Środki finansowe

Finansowanie inwestycji służących ochronie środowiska stanowi podstawowy instrument realizacji programu ochrony środowiska. Środki finansowe pozyskiwane są lub mogą być poprzez: opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz fundusze celowe.

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska pełnią funkcję prewencyjną i redystrybucyjną. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów gospodarczych do instalowania odpowiednich urządzeń ochronnych, wyboru najlepszej i proekologicznej technologii, optymalnej lokalizacji inwestycji oraz oszczędnego korzystania z zasobów środowiska. Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków przeznaczonych na ochronę środowiska. Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska pobierane są za: wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego, pobór wody, odprowadzanie ścieków, składowanie odpadów, zmianę sposobu użytkowania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne oraz usuwanie drzew i krzewów. Opłaty kierowane są do funduszy celowych, w tym do gminnych funduszy ochrony środowiska. Kary pieniężne pobierane są za działanie niezgodne z obowiązującym prawem, w tym z wydanymi pozwoleniami, decyzjami i koncesjami.

Możliwości pozyskiwania środków z funduszy celowych dla inwestycji proekologicznych realizowanych na obszarze gminy istnieją poprzez dotacje i pożyczki

z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Włocławku oraz gminnego funduszu ochrony środowiska.

Instrumenty finansowania ochrony środowiska stanowią:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi i za składowanie odpadów,
- administracyjne kary pieniężne – wymierza, w drodze decyzji wojewódzki inspektor ochrony środowiska za:
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości lub rodzajów gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości, stanu lub składu ścieków,
 - przekroczenie określonej w pozwoleniach na pobór wód ilości pobranej wody,
 - naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami o odpadach, co do rodzaju i sposobu składowania lub magazynowania odpadów,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach poziomów hałasu.
- odpowiedzialność cywilna – do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za te zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on zażądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie. Jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna.
- odpowiedzialność karna – zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi w tym zakresie

- odpowiedzialność administracyjna - jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:
 - ograniczenia oddziaływania na środowisko
 - przywrócenia środowiska do stanu właściwego

Instrumenty finansowe w układzie podmiotowym finansowania ochrony środowiska:

- Budżet państwa
 - Z tego źródła finansuje się w trybie dotacji inwestycje ponadregionalne, realizowane przede wszystkim przez jednostki samorządu terytorialnego. W ten sposób finansowane mogą być m.in. inwestycje w zakresie gospodarki wodnej, zalesienia,

- Fundusze ekologiczne

Obecnie funkcjonują następujące fundusze ekologiczne:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu,
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Włocławku,
- gminny fundusz ochrony środowiska,

Fundusze te funkcjonują na podstawie obecnie obowiązującej ustawy - Prawo ochrony środowiska. Narodowy i wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej mają osobowość prawną. Powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska nie mają osobowości prawnej, a środkami funduszy gospodarują jednostki samorządu terytorialnego.

Warto zwrócić szczególną uwagę na listę przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, który dofinansowuje przedsięwzięcia służące ochronie środowiska przyczyniające się do realizacji następujących celów:

OCHRONA WÓD I GOSPODARKA WODNA:

1. Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych:
 - dla aglomeracji ponad 2.000 RLM,
 - na terenach głównych zbiorników wód podziemnych i obszarach ich zasilania.
2. Ochrona jezior przed zanieczyszczeniami i eutrofizacją poprzez budowę oczyszczalni ścieków na punktowych źródłach wprowadzających zanieczyszczenia do wód i rozbudowę kanalizacji wokół jezior.
3. Ograniczanie zanieczyszczeń obszarowych poprzez budowę płyt obornikowych, zbiorników na odcieki, gnojówkę i gnojownicę.

4. Realizacja zadań dotyczących zwiększania zasobów wodnych i bezpieczeństwa powodziowego województwa kujawsko-pomorskiego.
5. Ograniczanie zużycia wody w procesach technologicznych.

GOSPODÁRKA ODPADAMI:

1. Budowa i modernizacja zakładów unieszkodliwiania odpadów (zgodnie z wymogami ustawy o odpadach) powodująca odzysk surowców i zmniejszenie objętości składowanych odpadów.
2. Wspieranie technik i technologii ograniczających ilość wytwarzanych odpadów.

OCHRONA POWIETRZA:

1. Ograniczenie emisji na obszarach:
 - aglomeracji miejsko-przemysłowych, gdzie potrzeby ciepłowniczo-komunalne są zabezpieczone przez paleniska indywidualne lub kotłownie lokalne oraz gdy w sezonie grzewczym notowane są przekroczenia średniodobowych stężeń zanieczyszczeń,
 - miejscowości uzdrowiskowych, posiadających taki status z nadania Ministerstwa Zdrowia,
 - miejscowości, w których znajdują się cenne zabytki kultury materialnej, gdzie istnieje niebezpieczeństwo wpływu emitowanych substancji zanieczyszczających te obiekty.
2. Modernizacja technologii powodująca zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.
3. Alternatywne źródła energii.

OCHRONA ORZYRODY:

1. Zwiększenie lesistości regionu wynikające z zapisów ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych pod zalesienia.
2. Realizacja konserwatorskiej ochrony przyrody.

EDUKACJA EKOLOGICZNA:

Dofinansowywanie programów edukacyjnych i konkursów ekologicznych.

FUNDUSZE POMOCOWE:

Wspieranie zadań, które objęte zostały dofinansowaniem ze środków przedakcesyjnych Unii Europejskiej.

INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA wynikające ze Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego i Polityki ekologicznej województwa kujawsko-pomorskiego.

Środki powiatowego funduszu ochrony środowiska przeznacza się na finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, w tym:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,

- inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Środki gminnego funduszu ochrony środowiska mogą wspierać wszystkie działania takie jak powiatowego funduszu za wyjątkiem przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi, jak również inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

- **Banki**

Większość banków ma w swojej ofercie kredyty inwestycyjne, w tym również na przedsięwzięcia proekologiczne. Znaczący udział w kredytowaniu inwestycji w zakresie ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym ma Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. Finansuje on inwestycje wymagające znacznych nakładów, realizowane głównie przez jednostki samorządu terytorialnego. Liderem w zakresie kredytowania w formach preferencyjnych jest Bank Ochrony Środowiska S.A.

- **Fundacje i agencje**

- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej „Counterpart Fund”- środki tego funduszu przeznaczają się na m.in. na inwestycje z zakresu ochrony środowiska na obszarach wiejskich,
- Fundacja Wspomagająca Zaopatrzenie Wsi w Wodę - podstawowym jej celem jest wspieranie budowy obiektów zaopatrzenia wsi w wodę oraz gospodarki ściekowej,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - finansuje, głównie w formie dotacji, przedsięwzięcia proekologiczne realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na terenach wiejskich,
- Ekofundusz – wspiera przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. Zadaniem Ekofunduszu jest również ułatwianie transferu na polski rynek najlepszych technologii i stymulowanie polskiego przemysłu ochrony środowiska,
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej – udziela dotacji m.in. na projekty infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska. Przy realizacji konieczna jest współpraca z partnerem niemieckim,

- Globalny Fundusz Środowiska (GEF/SGP) – uruchomił Program małych dotacji dla wspierania przedsięwzięć wpływających na poprawę stanu środowiska poprzez ochronę różnorodności biologicznej, wykorzystywanie odnawialnej energii, stosowanie energooszczędnych technologii, ochronę zasobów wodnych.
- Podmioty gospodarcze

Projekty realizowane przez podmioty gospodarcze, tj. podmioty nastawione na osiąganie zysku, otrzymują wsparcie najczęściej w postaci niskoprocentowanych kredytów (kredytów preferencyjnych), rzadziej dotacji. Środki własne tych podmiotów są więc głównym źródłem finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska.
- Instytucje zagraniczne

Do podmiotów tych zaliczyć trzeba przede wszystkim agendy Unii Europejskiej. Unia uruchomiła pomoc w finansowaniu ochrony środowiska w postaci następujących programów:

 - Program PHARE,
 - Program ISPA – w sektorze środowiska pomoc z ISPA przeznaczona jest głównie na inwestycje związane z jakością powietrza, zaopatrzeniem w wodę pitną, oczyszczaniem ścieków oraz gospodarką odpadami,
 - Program SAPARD – wspiera modernizację rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich.

W związku z tym, że realizacja Programu będzie odbywała się już w po uzyskania przez Polskę akcesji do Unii Europejskiej istotne znaczenie mają możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska przy udziale środków Wspólnoty. Możliwości te obejmują: Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności i Inicjatywy Wspólnotowe

Fundusze strukturalne, mają na celu realizację polityki strukturalnej Unii Europejskiej, zmierzającą do wyrównywania różnic między regionami. W skład funduszy strukturalnych wchodzi: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Socjalny, Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej, oraz Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa.

W latach 2000 - 2006 na Fundusze Strukturalne dla 15 krajów członkowskich przeznaczono około 195 mld euro. Fundusze Strukturalne przysługują regionom, których PKB na mieszkańca wynosi mniej niż 75 proc. średniego PKB Unii Europejskiej. Nowością wprowadzoną w Agendzie 2000, jest przyjęcie ograniczenia pomocy, jaką dany kraj może uzyskać z Unii Europejskiej, do równowartości 4 proc. PKB tego kraju.

- Środki finansowe z Funduszy Strukturalnych są rozdysponowane w ramach trzech celów pomiędzy cztery fundusze, zarządzane przez właściwe Dyrekcje Generalne Komisji Europejskiej. Ze względu na to, kto jest odpowiedzialny za przygotowanie i wykorzystanie środków, cztery fundusze dzielą się na dwie grupy: programy krajowe, czyli przygotowywane przez kraj członkowski i po uzgodnieniu z Komisją Europejską samodzielnie przez ten kraj realizowane Inicjatywy Wspólnotowe i działania innowacyjne, czyli programy dotyczące kluczowych zagadnień dla Unii jako całości, opracowane przez właściwe służby Komisji Europejskiej i po uzgodnieniach z krajami członkowskimi realizowane bezpośrednio przez Komisję. Poza tym Fundusze Strukturalne dzielą się na regionalne i horyzontalne. Regionalne to takie, o które ubiegać się mogą wnioskodawcy określonego regionu Unii, spełniającego przyjęte przez Komisję Europejską kryteria. Horyzontalne zaś to takie, o których środki można się ubiegać bez względu na lokalizację wnioskodawcy, czyli na całym terytorium Unii.

CEL 1: Promocja rozwoju i zarządzania strukturalnego regionów zapóźnionych w rozwoju. Dla regionów słabiej rozwiniętych Komisja Europejska proponuje zastosować kryterium zgodnie z którym pomoc będzie przyznawana jedynie w rejonach w których PKB na mieszkańca jest niższy od 75 proc. średniej Unii. Dodatkowa pomoc może być udzielana regionom zagrożonym poważnym bezrobociem. Na ten cel, na lata 2000-2006, jest przeznaczony 70 proc. Funduszy Strukturalnych czyli 135,9 mld euro.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej – FEOGA powstał w 1964 roku na mocy Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (1957). Jego głównym zadaniem jest wspieranie przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich. Środki finansowe w ramach funduszu pochodzą z budżetu UE (jest na niego przeznaczona największa część budżetu Unii Europejskiej, np. w 1999 było to 42,2 proc. budżetu) oraz z opłat nakładanych na produkty rolne importowane spoza Unii Europejskiej. FEOGA składa się z dwóch sekcji: Sekcji Gwarancji, która finansuje wspólną politykę rolną (zakupy interwencyjne produktów rolnych, dotacje bezpośrednie dla rolników) oraz Sekcji Orientacji, która wspiera przekształcenia w rolnictwie w poszczególnych państwach UE i jest instrumentem polityki strukturalnej.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - FEDER powstał w 1975 roku. Jego głównym zadaniem jest likwidowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. W ramach funduszu może być udzielona pomoc na: inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymanie stałych miejsc pracy; inwestycje w infrastrukturę, z uwzględnieniem tworzenia sieci transeuropejskich dla regionów gdzie dochód PKB na

mieszkańca jest poniżej 75 proc., tereny słabo zaludnione (poniżej 8 mieszkańców na jeden km kwadratowy) oraz obszary ultraperyferyjne; inwestycje w edukację i opiekę zdrowotną w najslabiej rozwiniętych regionach; rozwój potencjału lokalnego: małych i średnich przedsiębiorstw; działalność badawczo-rozwojową; inwestycje związane z ochroną środowiska. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego wspierając wybrane regiony współfinansuje realizację ważnych celów polityki strukturalnej UE. Są to: rozwój i dostosowania strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju oraz przekształcenia strukturalne terenów silnie uzależnionych od upadających gałęzi przemysłu.

Europejski Fundusz Socjalny - FSE jest pierwszym z zastosowanych we Wspólnocie instrumentów polityki strukturalnej. Fundusz działa od 1960 roku, a jego głównym celem jest walka z bezrobociem w krajach członkowskich. Środki finansowe są przeznaczane na pomoc dla różnych regionów i grup społecznych w tym w szczególności dla pracowników zagrożonych bezrobociem długoterminowym oraz dla ludzi młodych (do 25 roku życia) wkraczających dopiero na rynek pracy. Pomoc z Europejskiego Funduszu Socjalnego jest realizowana między innymi poprzez: organizowanie szkoleń rozwijających umiejętności zawodowe; ulepszanie i dostosowywanie do potrzeb rynku pracy systemów powszechnego kształcenia; kształcenie kadr, ekspertów i personelu dydaktycznego; - wspieranie programów mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy w tym zatrudnienia w małych i średnich przedsiębiorstwach; - walkę z dyskryminacją zawodową w tym wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; wspieranie grup ludzi odrzuconych przez społeczeństwo (np. bezdomnych i uzależnionych); pomoc techniczną, badania naukowe i promowanie nowych technologii. Budżet Europejskiego Funduszu Socjalnego wynosi na lata 2000-2006 około 60 mld euro, co stanowi około 30 proc. środków przeznaczonych dla Funduszy Strukturalnych przez Unię Europejską na lata 2000-2006.

Fundusz Spójności, inaczej nazywany Funduszem Kohezji lub Europejskim Funduszem Kohezji, to czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których Produkt Krajowy Brutto nie przekracza 90 proc. średniej dla wszystkich państw członkowskich. Z funduszu obecnie korzystają Grecja, Portugalia, Hiszpania i Irlandia.

Jedną z podstawowych cech Funduszu Spójności, która jednocześnie odróżnia go od Funduszy Strukturalnych, jest ograniczenie jego działania w określonym czasie. Obecnie jego funkcjonowanie jest zaplanowane do 2006 roku. Inną cechą różniącą go od Funduszy Strukturalnych jest krajowy, a nie regionalny zasięg pomocy oferowanej w ramach programu. Podstawowym celem Funduszu Spójności jest zminimalizowanie różnic pomiędzy krajami, których poziom ekonomiczny znacznie odbiega od średniej UE. W związku z tym kładzie on nacisk na współpracę zapewniając rozwój regionów słabiej rozwiniętych z regionami, których

gospodarki funkcjonują lepiej. Odbiorcami Funduszu Spójności są państwa, których PKB nie przekracza 90 proc. średniej dla wszystkich państw członkowskich. Na szczycie UE w Berlinie wprowadzono dwa zastrzeżenia, co do udzielania pomocy w ramach Funduszu Spójności: w roku 2003 zaplanowano przeprowadzenie weryfikacji czy państwa nadal kwalifikują się do pomocy (90 proc. średniego PKB na jednego mieszkańca w UE); pomoc dla krajów "strefy euro" będzie udzielana pod warunkiem wypełnienia wymogów konwergencji (stabilność gospodarcza i wzrost). Państwa ubiegające się o pomoc muszą przygotować konkretny program prowadzący do spełniania kryteriów spójności. Realizowane programy, zgodnie z Traktatem z Maastricht, muszą przyczynić się do spełnienia kryteriów konwergencji ekonomicznej oraz nie dopuszczać do powstania nadmiernego długu publicznego. Jeśli Rada stwierdzi nadmierny dług publiczny w danym kraju, żaden nowy projekt, lub w przypadku ważnych projektów składających się z wielu etapów, żaden nowy etap tego projektu, nie będzie finansowany przez Fundusz dla tego kraju. Takie zawieszenie finansowania trwa, aż do momentu, gdy nowa decyzja Rady nie zniesie poprzedniej. Budżet Funduszu Spójności na lata 2000 - 2006 wynosi 18 mld euro (w latach 1994 - 1999 wynosił 15,5 mld euro).

Inicjatywy Wspólnotowe to programy pomocy bezzwrotnej, finansowane ze środków Funduszy Strukturalnych, skierowane do określonych środowisk i grup społecznych państw członkowskich Unii Europejskiej.

INTERREG III to program Unii Europejskiej dotyczący wzmocnienia współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i międzynarodowej, oraz mający służyć zrównoważonemu rozwojowi oraz integracji całego terytorium UE. Realizowany w latach 2000-2006 program INTERREG III kładzie się nacisk na współpracę z regionami granicznymi krajów kandydujących do Unii Europejskiej oraz z krajami korzystającymi ze wsparcia PHARE. Program nie finansuje bezpośrednio inicjatyw w państwach kandydujących. INTERREG III jest finansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Środki przeznaczone na jego wykonanie w okresie 2000-2006 wynoszą 4875 mln euro.

LEADER + to program wspomagający wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich. Program jest finansowany przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Środki przewidziane na jego realizację w okresie 2000-2006 wynoszą 2020 mln euro.

b. Instrumenty społeczne

Do instrumentów społecznych zaliczyć należy:

- **Współdziałanie**

Narzędzia dla usprawniania współpracy i budowania partnerstwa, tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów poprzez m.in. doskonalenie profesjonalne i systemy szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych.

Druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem jest to przede wszystkim udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów, tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne).

- **Edukacja ekologiczna**

Ta forma edukacji jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie programu ochrony środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. W ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwuje się znaczny rozwój edukacji ekologicznej. Rolę koordynującą tutaj odgrywają pozarządowe organizacje ekologiczne (POE) bardzo prężnie działające na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Do najważniejszych z nich należą:

- Liga Ochrony Przyrody,
- Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej ,
- inne.

- **Szkolenia**

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Działalność ta prowadzona jest od wielu lat, lecz ciągle wymaga dalszego poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych i społecznych.

W szczególności powinny być organizowane szkolenia dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- członków organizacji pozarządowych,

- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych. Edukacja i informacja oraz komunikacja są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

VI. System monitoringu i oceny realizacji celów ekologicznych

Podstawowym organem, który jest odpowiedzialny za realizację programu ochrony środowiska jest Burmistrz Gminy Izbica Kujawska. Ustawa przewiduje, że wójt (burmistrz) co 2 lata składać będzie radzie gminy stosowne sprawozdanie z realizacji programu. Projektowany Program będzie testem skuteczności działania administracji samorządowej na szczeblu gminnym w zakresie ochrony środowiska i wprowadzania w życie zasady zrównoważonego rozwoju.

Podstawową zasadą skutecznej realizacji programu ochrony środowiska jest właściwe adresowanie poszczególnych zadań i świadome ich przyjęcie przez wykonawców. Z punktu widzenia miejsca w strukturze zarządzania Programem wyróżnić można:

- jednostki realizujące określone w Programie zadania (podmioty gospodarcze, wójt gminy, inne jednostki zarządzania szczebla gminnego np. zarządy jednostek organizacyjnych gminy, nadleśnictwa, organizacje pozarządowe),
- instytucje finansujące (budżet państwa - Wojewoda, fundusze celowe) i wsparcia finansowego (banki, fundusze pomocowe UE),
- instytucje nadzoru i kontroli oraz monitorowania efektów (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna).

Organizacją i zarządzaniem Programem powinien zająć się komitet sterujący wyłoniony spośród Rady Gminy, reprezentacji podmiotów gospodarczych oraz partnerów społecznych.

Do zadań komitetu sterującego należeć powinno m.in.:

- czuwanie nad prawidłową realizacją programu,
- opracowywanie wniosków do instytucji finansowych o środki na realizację zadań ujętych w programie,
- zapewnienie korelacji z programem wojewódzkim, programem powiatowym i programami sąsiednich gmin,
- dostosowanie programu do nowych regulacji prawnych,
- promocja i popularyzacja Programu.

Funkcje wykonawcze i sekretariat Programu winien być powierzony wydziałowi Urzędu Gminy właściwemu w sprawach ochrony środowiska.

Najważniejszym procesem wdrażania Programu i realizacji założonych w nim celów jest rejestracja zmian środowiska poprzez monitorowanie jego stanu jako całości i poszczególnych komponentów. Działania te wraz z oceną stopnia realizacji zadań

określonych celami niniejszego opracowania dostarczą podstawowych informacji o stopniu wdrożenia i efektach realizacji powyższego Programu.

W celu zwiększenia efektywności działań na rzecz ochrony środowiska oraz skuteczności realizowanego Programu prowadzony jest przez organy administracji system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska zwany państwowym monitoringiem środowiska, którego podstawowym zadaniem jest dostarczanie informacji o:

- aktualnym stanie środowiska i stopniu zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów,
- ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,
- dynamice antropogenicznych przemian środowiska przyrodniczego,
- przewidywanych skutkach korzystania ze środowiska.

Państwowy monitoring środowiska w obszarze swojego działania obejmuje podsystemy:

- monitoringu powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania niejonizującego,
- monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych,
- monitoringu powierzchni ziemi, gleb i odpadów,
- monitoringu przyrody ożywionej,
- monitoringu zintegrowanego,
- działania w zakresie ochrony przed poważnymi awariami

System państwowego monitoringu środowiska umożliwia realizację obowiązków wynikających z ratyfikowania międzynarodowych konwencji oraz zalecenia obowiązujące w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

Przyjęty w Programie główny cel polityki ekologicznej gminy Izbica Kujawska to *poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej i możliwości rozwoju gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców*. Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przestrzegania zasady zrównoważonego rozwoju, zachowania bezpieczeństwa ekologicznego gminy realizacji założonych celów cząstkowych, którymi są:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- poprawa walorów krajobrazowych obszarów wiejskich,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami,

- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej.
- zwiększenie lesistości gminy,
- ochrona złóż kopalin przed nieracjonalną eksploatacją.
- kształtowanie systemu obszarów chronionych.

Wskaźnikiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej gminy będzie system nadzoru i kontroli wdrażania Programu, który będzie polegał na:

- dokonywaniu co 2 lata oceny realizacji Programu,
- dokonywaniu oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

W dłuższym horyzoncie czasowym tj. do roku 2020 podstawowym miernikiem skuteczności realizacji Programu będą wyniki monitoringu środowiska, w tym wyniki pomiarów jakości elementów środowiska najbardziej wrażliwych na zmiany stanu. Głównym elementem realizacji Programu do 2010 roku, tzw. celem średniookresowym będzie całkowita harmonizacja i dostosowanie wszystkich działań do obowiązujących procedur prawnych.

Miernikami skuteczności polityki ekologicznej powinny być:

- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska),
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samochodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na metkach lub w dokumentach technicznych produktów.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji programu ochrony środowiska gminy w dwóch przekrojach: terytorialnym (do zakładu włącznie) i branżowym.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji Programu będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności na obszarze gminy,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych, w tym likwidacja starych składowisk odpadów, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,

- wzrost lesistości gminy, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności władz i społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym;
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowywanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska gminy Izbica Kujawska będzie realizowany w dwóch horyzontach czasowych tj. w latach 2004 – 2011 i w dalszej perspektywie w latach 2012 – 2020. Harmonogram wdrażania Programu ujęto w poniższej tabeli

Lp.	Określenie działania / odpowiedzialny	Termin/okres realizacji
1.	Uchwalenie Programu / Rada Gminy	do 30.09.2004 r.
2.	Powołanie komitetu sterującego / Rada Gminy	do 31.08.2004 r.
3.	Przekazanie ustaleń Programu wykonawcom / Burmistrz	III kwartał 2004 r.
	Upowszechnienie treści Programu wśród społeczeństwa gminy / Burmistrz	
4.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja cyklu spotkań (szkoły) • Wydanie broszury zawierającej skrót Programu • Publikacja na stronie internetowej gminy 	II półrocze 2004 r
5.	Monitoring realizacji Programu / sekretariat Programu: <ul style="list-style-type: none"> • Ocena w oparciu o mierniki efektywności • Ocena realizacji listy priorytetów • Raporty z realizacji Programu 	<ul style="list-style-type: none"> • 2011 (2020) • co 2 lata • co 2 lata
6.	Monitoring stanu środowiska / uprawnione instytucje kontroli stanu środowiska	stały nadzór wg harmonogramów instytucji kontrolnych
7.	Aktualizacja Programu / Burmistrz	co 4 lata, wg potrzeb

VII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska Burmistrz Gminy Izbica Kujawska, tak jak organy wykonawcze wszystkich gmin, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, został zobowiązany do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami, który powinien określić w szczególności: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Pierwsza część opracowania zawiera ocenę stanu środowiska na terenie gminy w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikację i rejonizację zagrożeń środowiska w kontekście polityki ekologicznej państwa i województwa, a także w kontekście wymagań i standardów Unii Europejskiej. Ocena stanu środowiska składa się z części opisowej w postaci elaboratu tekstowego oraz części graficznej w postaci mapy sporządzonej dla obszaru gminy w skali 1: 50 000.

Drugi etap prac zawiera określenie celów i priorytety ekologicznych, rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych na terenie gminy oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Program zawiera w szczególności wykaz zadań własnych gminy, które będą w całości lub części finansowane ze środków będących w jej dyspozycji oraz zadań koordynowanych przez gminę, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz za środków zewnętrznych.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze gminy Izbica Kujawska do 2011 r i dalej do 2020 r. przyjęto *poprawę stanu środowiska przyrodniczego gminy w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej i możliwości rozwoju gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.*

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji celów cząstkowych. Ocena aktualnego stanu środowiska na obszarze gminy i identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że celami tymi są:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,

- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- poprawa walorów krajobrazowych obszarów wiejskich,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami,
- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie lesistości gminy,
- **ochrona złóż kopalin przed nieracjonalną eksploatacją.**

Ocena stanu środowiska na obszarze gminy, analiza wytycznych z dokumentów krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz analiza wytycznych ze Strategii rozwoju gminy Izbica Kujawska i założeń dokumentów programowych upoważniają do stwierdzenia, że większość zagrożeń stanu środowiska i zaistniałych degradacji poszczególnych komponentów środowiska jest możliwa do zminimalizowania, a nawet eliminacji pod warunkiem konsekwentnej realizacji Programu ochrony środowiska.

Podstawowymi priorytetami ekologicznymi na obszarze gminy Izbica Kujawska są:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnych,
- ograniczanie wpływu zanieczyszczeń obszarowych,
- retencja wód i ochrona,
- eliminacja źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- eliminacja źródeł hałasu komunikacyjnego,
- wzbogacanie walorów estetycznych krajobrazu rolniczego terenów wiejskich,
- ochrona korytarza ekologicznego doliny Noteci,
- edukacja ekologiczna społeczności gminy.

Wskaźnikiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej gminy będzie system nadzoru i kontroli wdrażania Programu, który będzie polegał na:

- dokonywaniu co 2 lata oceny realizacji Programu,
- dokonywaniu oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

Głównym elementem realizacji Programu do 2011 roku, tzw. celem średniookresowym będzie całkowita harmonizacja i dostosowanie wszystkich działań do obowiązujących procedur prawnych. W dłuższym horyzoncie czasowym tj. do roku 2020 podstawowym miernikiem

skuteczności realizacji Programu będą wyniki monitoringu środowiska, w tym wyniki pomiarów jakości elementów środowiska najbardziej wrażliwych na zmiany stanu.

Program zawiera ponadto mechanizmy prawno-ekonomiczne, finansowe i społeczne ochrony środowiska oraz system monitoringu i oceny realizacji programu.

Uchwalony przez Radę Gminy na podstawie art. 18 Ustawy – Prawo ochrony środowiska program ochrony środowiska jest podstawą działań burmistrza gminy w kierunku stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, w tym realizacji wybranych programów branżowych. Programy ochrony środowiska, zgodnie z art. 14 ww. ustawy, przyjmuje się na 4 lata z tym, że przewidziane w niej perspektywiczne działania obejmują kolejne 4 lata. Z wykonania programu organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy.

VIII. Wykorzystane materiały i opracowania

1. Wybrane akty prawne

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach, zarządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 99/2001 poz. 1079 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. Nr 62 poz. 628 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 2 marca 2001 r. o kontroli postępowania z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (Dz. U. Nr 52, poz. 537 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2002 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku. (Dz. U. Nr 176, poz. 1453),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu roku (Dz. U. Nr 8, poz. 81),
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2002 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2003. (M.P. Nr 49, poz. 715).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. (Dz. U. Nr 230, poz. 1934).

2. Literatura

- Bilans otwarcia. Strategia rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego. Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego 1999 r.,
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 opracowana przez Radę Ministrów i przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 r. (Monitor Polski Nr 33, poz. 433),
- II Polityka Ekologiczna Państwa, Rada Ministrów, Warszawa, 2000 r.,
- Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010, Rada Ministrów, Warszawa, listopad 2002 r.,
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006, Ministerstwo Środowiska, 2000,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjęty uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa, 1999 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęta uchwałą nr 439/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2000 r.,
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.,
- Projekt Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego, czerwiec 2003 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Izbica Kujawska, Rada Gminy Izbica Kujawska, 2000 r.,

- Strategia Rozwoju Powiatu Włocławskiego
- Ocena wstępna (ocena 5-letnia) jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za lata 1997 – 2001 wraz z klasyfikacją stref, WIOŚ Bydgoszcz, 2003 r.,
- Raporty o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 r.,
- Przyroda Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Bydgoszcz, 2001r.,
- Program zwiększania lesistości i zadrzewień w latach 2001-2020, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Bydgoszcz, 2001r.,
- Założenia do polityki ekologicznej województwa kujawsko-pomorskiego, Departament Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UM Woj. Kujawsko-Pomorskiego, Toruń, 1999 r.,
- Roczna ocena jakości powietrza za rok 2002 w województwie kujawsko-pomorskim, WIOŚ Bydgoszcz, 2003 r.,
- Rocznik statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego, US, Bydgoszcz, 2002 r.,
- Ochrona środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w latach 1999-2000, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, 2001,
- Kleczkowski A.S., 1990, Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, Instytut Hydrologii i Geologii Inż. AGH Kraków,
- Kondracki J. 1994, Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa ,
- Województwo kujawsko-pomorskie. Obszary chronione. Mapa w skali 1:250 000, 2001, Wydział Ochrony Środowiska, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Bydgoszcz,
- Środowisko przyrodnicze w województwie włocławskim S.L. Bagdziński (red) WTN Włocławek 1977
- Żurak J. Chomicka G. 1994-96, Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych

z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska na terenie gminy Izbica Kujawska, Zakład Usług Geologicznych „Geo-Wiert” s.c. Kielce

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy i Miasta
Beata Graczyk
Beata Graczyk